

การจัดการศึกษาพิเศษ
ในประเทศไทยและในต่างประเทศ

รายละเอียดโครงสร้างบทที่ 3

- การจัดการศึกษาพิเศษในประเทศไทย
- การจัดการศึกษาพิเศษในต่างประเทศ
 - การจัดการศึกษาพิเศษในกลุ่มประเทศเอเชีย
 - การจัดการศึกษาพิเศษในกลุ่มประเทศอเมริกา
 - การจัดการศึกษาพิเศษในกลุ่มประเทศยุโรป
 - การจัดการศึกษาพิเศษในกลุ่มประเทศออสเตรเลีย

การจัดการศึกษาพิเศษในประเทศไทย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการพ.ศ. ๒๕๕๐

“คนพิการมีสิทธิเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จากสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะตลอดจนสวัสดิการและความช่วยเหลืออื่นจากรัฐ”

พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการพ.ศ. ๒๕๕๑

“ให้จัดการศึกษาสำหรับคนพิการตั้งแต่แรกเกิด หรือพบความพิการ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา”

การจัดการศึกษาพิเศษในประเทศไทย

หน่วยงานหลักของรัฐที่จัดการศึกษาพิเศษ

- กระทรวงศึกษาธิการ
 - สพฐ. สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
 - สกอ. รร.สาธิต มหาวิทยาลัย
- กระทรวงมหาดไทย เทศบาล อบต.
- กระทรวงสาธารณสุข โรงพยาบาล
- มูลนิธิ หน่วยงานเอกชน

การจัดการศึกษาพิเศษในประเทศไทย

ระบบการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ

1. การจัดให้มีคณะกรรมการระดับชาติทำหน้าที่กำกับดูแลการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการ ซึ่งได้แก่คณะกรรมการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการ
2. การจัดให้มีสำนักบริหารการศึกษาพิเศษทำหน้าที่บริหารจัดการการศึกษาเพื่อคนพิการ
3. การจัดให้มีศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา จำนวน 13 เขต ทำหน้าที่นำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ และการดูแลงานวิชาการการศึกษาพิเศษ

การจัดการศึกษาพิเศษในประเทศไทย

ระบบการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ

4. การจัดให้มีศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด ทำหน้าที่ให้บริการช่วยเหลือในระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการและครอบครัว และเตรียมความพร้อมแก่คนพิการ รวมทั้งการดำเนินการคัดแยก พี่นฟูและส่งต่อคนพิการไปยังสถานศึกษา
5. การจัดให้มีการเรียนร่วมในทุกสังกัดและทุกระดับการศึกษาทั้งในสถานศึกษาของภาครัฐและเอกชน
6. การสนับสนุนให้คนพิการได้รับสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก บริการ และความช่วยเหลืออื่นทางการศึกษา

การจัดการศึกษาพิเศษในประเทศไทย

หลักสูตรและการเรียนการสอน

- หลักสูตรที่ใช้ในโรงเรียนพิเศษเฉพาะทาง
- หลักสูตรที่ใช้ในโรงเรียนเรียนร่วม

เป็นหลักสูตรเดียวกันกับที่ใช้กับเด็กปกติ ปรับจากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้สอดคล้องกับความต้องการและความสามารถของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ แต่ส่วนใหญ่แล้ว การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงจะมีไม่มากเท่าการปรับปรุงหลักสูตรสำหรับเด็กในโรงเรียนพิเศษ

- บางครั้งอาจมีการกำหนดหลักสูตรขึ้นใหม่

การจัดการศึกษาพิเศษในประเทศไทย

รูปแบบในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ

- 1 การเรียนรวม
- 2 การเรียนร่วม
- 3 โรงเรียนศึกษาพิเศษเฉพาะความพิการ
- 4 การจัดในครอบครัว
- 5 การจัดโดยชุมชน
- 6 การจัดในสถานพยาบาล
- 7 การจัดในศูนย์การศึกษาพิเศษ
- 8 การจัดการศึกษานอกโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย

การจัดการศึกษาพิเศษในประเทศไทย

การศึกษาแบบเรียนรวม (Inclusive Education)

คือ การศึกษาสำหรับทุกคนโดยรับเข้ามาเรียนรวมกัน ตั้งแต่เริ่มเข้ารับการศึกษาและจัดให้มีบริการพิเศษตามความต้องการของแต่ละบุคคล จัดในสถานศึกษาใกล้บ้านเด็ก เน้นการทำงานร่วมกันเป็นทีมระหว่างผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และนักวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง

การจัดการศึกษาพิเศษในประเทศไทย

การเรียนรู้ร่วม (Integration)

หมายถึงการจัดให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าไปในระบบการศึกษาทั่วไป โดยมีการเตรียมความพร้อมให้เด็กพิเศษก่อน เมื่อเข้าสู่โรงเรียนมีการร่วมกิจกรรมและใช้ช่วงเวลาช่วงใดช่วงหนึ่งในแต่ละวันระหว่างเด็กที่มีความต้องการพิเศษและเด็กทั่วไป

การจัดการศึกษาพิเศษในประเทศไทย

การเรียนรู้รวม (Integration) อาจจัดได้หลายรูปแบบ

1. ชั้นเรียนปกติเต็มวัน
2. ชั้นเรียนปกติเต็มวันและบริการปรึกษาหารือ
3. ชั้นเรียนปกติเต็มวันและบริการครูเดินสอน
4. ชั้นเรียนปกติเต็มวันและบริการสอนเสริม
5. ชั้นเรียนพิเศษและชั้นเรียนปกติ
6. ชั้นเรียนพิเศษในโรงเรียนปกติ

การจัดการศึกษาพิเศษในประเทศไทย

โรงเรียนศึกษาพิเศษเฉพาะความพิการ (Special School)

- เป็นการจัดการศึกษาในรูปแบบของโรงเรียนศึกษาพิเศษเฉพาะประเภทความพิการแต่ละประเภท
- โดยจัดในทุกระดับตั้งแต่ชั้นเรียนเตรียมความพร้อมก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา
- มีทั้งการศึกษาสายสามัญและสายอาชีพ
- มีการจัดทำหลักสูตรเฉพาะประเภทความพิการที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของแต่ละกลุ่ม
- มีการจัดทำโปรแกรมการศึกษาเฉพาะบุคคล
- มีสื่อ เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก และบริการที่เพียงพอและมีคุณภาพ

การจัดการศึกษาพิเศษในประเทศไทย

การจัดในครอบครัว (Home school)

1. เด็กลงทะเบียนกับโรงเรียนแม่ข่ายในพื้นที่ หรือศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดเพื่อรับสิทธิและการอุดหนุนต่างๆ ตามระเบียบที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด
2. จัดกลุ่มการเรียนรู้แบบชั้นเรียน หรือเรียนทางไกล หรือเรียนด้วยตนเอง ตามความเหมาะสมกับสภาพความพิการ

การจัดการศึกษาพิเศษในประเทศไทย

การจัดโดยชุมชน

- อาจตั้งศูนย์การเรียนสำหรับกลุ่มคนพิการ หรือร่วมกับหน่วยงานที่จัดการศึกษานอกโรงเรียน จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแก่คนพิการหรืออาจจัดบริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มและเตรียมความพร้อมเด็กพิการในชุมชน ในรูปแบบกลุ่มช่วยเหลือหรือศูนย์เด็กเล็ก หรือศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการ
- โดยมีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด โรงเรียนศึกษาพิเศษเฉพาะความพิการ โรงเรียนเรียนร่วม หรือองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้อง

การจัดการศึกษาพิเศษในประเทศไทย

การจัดในสถานพยาบาล

1. สอนเป็นรายบุคคลตามเตียงผู้ป่วย เป็นการจัดการศึกษาให้แก่ผู้ป่วยที่ไม่สามารถเคลื่อนไหวจากเตียงผู้ป่วยได้
2. สอนเป็นกลุ่มเล็กๆ 2-3 คน
3. สอนในห้องเรียน เป็นการจัดการศึกษาพิเศษที่ผู้เรียนเรียนร่วมกันในห้อง ประมาณ 5-10 คนในชั้นเรียนพิเศษ ในสถานพยาบาล โดยมีครูการศึกษาพิเศษเป็นผู้สอน และประสานงานกับโรงเรียนปกติที่เด็กเคยเรียนก่อนเข้ารับการรักษา
4. แนะนำผู้ปกครอง เป็นการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเพื่อให้นักเรียนได้รับการช่วยเหลือจากผู้ปกครองให้ถูกวิธี เมื่อเด็กได้รับอนุญาตให้กลับไปพักฟื้นที่บ้าน

การจัดการศึกษาพิเศษในประเทศไทย

การจัดในศูนย์การศึกษาพิเศษ

เป็นการจัดให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการและครอบครัว และเตรียมความพร้อมแก่เด็กพิการวัยก่อนเข้าเรียนหรือผู้พิการ ภายหลังก่อนส่งกลับไปเรียนร่วม โดยศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัด มหาวิทยาลัยราชภัฏ และสำนักบริหารการศึกษาพิเศษ

การจัดการศึกษาพิเศษในประเทศไทย

การจัดการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย

มีวัตถุประสงค์คือ

1. เพื่อให้คนพิการได้รับโอกาสทางการศึกษาเต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคล
2. เพื่อให้คนพิการสามารถปรับตัวให้เข้ากับชุมชนและท้องถิ่น
3. เพื่อให้ครอบครัว ชุมชน องค์กรเอกชน และสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
เพื่อคนพิการ

สามารถจัดเป็น 3 แนวทาง คือ

1. การจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ
2. การจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพ
3. การจัดการศึกษาตามอัธยาศัย

การจัดการศึกษาพิเศษในต่างประเทศ

- การจัดการศึกษาพิเศษในกลุ่มประเทศเอเชีย
- การจัดการศึกษาพิเศษในกลุ่มประเทศอเมริกา
- การจัดการศึกษาพิเศษในกลุ่มประเทศยุโรป
- การจัดการศึกษาพิเศษในกลุ่มประเทศออสเตรเลีย

การจัดการศึกษาพิเศษในกลุ่มประเทศเอเชีย

การศึกษาพิเศษในประเทศญี่ปุ่น

การศึกษาพิเศษเริ่มต้นขึ้นในประเทศญี่ปุ่น เมื่อหนึ่งร้อยกว่าปีที่แล้ว มีการจัดตั้งโรงเรียนสำหรับคนตาบอดและคนหูหนวกขึ้นก่อนโรงเรียนประเภทอื่น แต่ไม่มีการให้เด็กพิการเข้าเรียนการศึกษาพิเศษเริ่มเป็นการศึกษาบังคับในปี ค.ศ. 1948 สำหรับเด็กตาบอดและหูหนวก ต่อมา มีการจัดตั้งโรงเรียนสำหรับเด็กปัญญาอ่อนและโรงเรียนสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายขึ้นในปี ค.ศ. 1956

การศึกษาพิเศษในประเทศไทย

กฎหมายของญี่ปุ่นได้ประกาศใช้ครอบคลุมการศึกษาของเด็กพิการด้วย โดยไม่มีการยกเว้นการเข้าโรงเรียนสำหรับเด็กพิการแต่ละประเภท โดยเฉพาะในปี 1987 มีการจัดตั้งโรงเรียนเรียนร่วมตัวอย่างขึ้น เพื่อทดลองจัดการเรียนร่วมเป็นตัวอย่างแก่โรงเรียนอื่น ต่อมาโรงเรียนประเภทนี้ได้ขยายตัวอย่างออกไปหลายแห่งทั่วประเทศ

การศึกษาพิเศษในประเทศไทย

โรงเรียนการศึกษาพิเศษในประเทศไทยมีทั้งโรงเรียนพิเศษและโรงเรียนเรียนรวม โรงเรียนพิเศษมี 3 ประเภท คือ

- โรงเรียนสอนคนหูหนวก (School for the Deaf)
- โรงเรียนสอนคนตาบอด (School for Blind)
- โรงเรียนสอนคนพิการ (School for Handicapped)

โรงเรียนประเภทที่ 3 ยังจำแนกออกเป็น 3 ประเภทย่อย คือ โรงเรียนสำหรับเด็กปัญญาอ่อน โรงเรียนสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย และโรงเรียนสำหรับเด็กเจ็บป่วยเรื้อรัง ซึ่งส่วนมากเป็นเด็กที่มีความบกพร่องขั้นรุนแรง

การศึกษาพิเศษในประเทศญี่ปุ่น

- เด็กที่มีความบกพร่องระดับปานกลางได้รับการจัดเข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติ ซึ่งมีทั้งเรียนร่วมเต็มเวลา เรียนร่วมบางเวลาและชั้นพิเศษ เด็กเหล่านี้มี 7 ประเภท โดย 5 ประเภท ได้กล่าวถึงขั้นต้นแล้ว อีก 2 ประเภทได้แก่ เด็กที่มีความบกพร่องทางการพูดและเด็กที่มีความบกพร่องทางอารมณ์
- เด็กที่จะถูกส่งเข้าโรงเรียนพิเศษต้องได้รับการคัดเลือก ซึ่งมีวิธีการและขั้นตอนที่กฎหมายกำหนด กฎหมายการศึกษาของญี่ปุ่น กำหนดให้ทุกจังหวัด (Prefecture) จัดตั้งโรงเรียนพิเศษขึ้น 1 โรงเรียน และรับเด็กในบริเวณเข้าเรียน

การศึกษาพิเศษในประเทศไทย

กล่าวได้ว่าเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่ได้รับการทางการศึกษา ได้แก่

- เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ชั้นเล็กน้อย-ปานกลาง
- เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาชั้นรุนแรง
- เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ชั้นเล็กน้อย-ปานกลาง
- เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ชั้นรุนแรง (หูหนวก)
- เด็กที่มีความบกพร่องทางการพูด
- เด็กที่มีความบกพร่องทางสายตา ชั้นเล็กน้อย-ปานกลาง
- เด็กที่มีความบกพร่องทางสายตา ชั้นรุนแรง(ตาบอด)
- เด็กที่มีความบกพร่องทางอารมณ์
- เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย
- เด็กที่มีความบกพร่องทางสุขภาพ (เจ็บป่วยเรื้อรัง)

การศึกษาพิเศษในประเทศไทย

- หลักสูตร
- กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้มีหลักสูตรแห่งชาติสำหรับเด็กปกติ ขณะเดียวกันก็มีคู่มือการใช้หลักสูตรสำหรับเด็กพิการที่เรียนอยู่ในโรงเรียนเฉพาะด้วย คู่มือเหล่านี้จะให้คำแนะนำและแนวทางในการสอนเด็กพิการ ตลอดจนเนื้อหาวิชาในหลักสูตรที่จะนำมาสอนเด็กพิการ

การศึกษาพิเศษในประเทศญี่ปุ่น

- การเข้าเรียน
- เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นจะทำการสำรวจเด็ก หากพบเด็กพิการเจ้าหน้าที่ทางการศึกษาของท้องถิ่นจะให้คำแนะนำผู้ปกครองในการส่งเด็กเข้าเรียนในโรงเรียนที่เหมาะสมสอดคล้องกับลักษณะความพิการและความต้องการของผู้ปกครอง ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการญี่ปุ่นได้กำหนดระเบียบเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ โดยเด็กพิการส่วนใหญ่จะเรียนโรงเรียนพิเศษ หรือชั้นเรียนพิเศษในโรงเรียนปกติ และจำนวนเด็กที่เรียนในโรงเรียนพิเศษมีประมาณร้อยละ 43 ขณะที่ร้อยละ 57 เรียนในชั้นพิเศษในโรงเรียนปกติ

การจัดการศึกษาพิเศษในกลุ่มประเทศอเมริกา

การศึกษาพิเศษในสหรัฐอเมริกา

- เริ่มต้นที่ครอบครัวโดยพ่อแม่สอนเด็กที่บ้าน หรือบางครั้งก็ไม่ได้สอนเพราะอายุที่มีบุตรพิการ
- ต่อมาพ่อแม่มีความจำเป็นต้องออกไปทำงานนอกบ้านจึงนำเด็กไปฝากเลี้ยงที่ศูนย์เลี้ยงเด็กเฉพาะกลางวัน (day Care Center)
- ต่อมา มีการจัดโครงสร้างโรงเรียนโดยเฉพาะขึ้น (Special School) ไม่ใช่แนวทางที่ถูกต้อง เพราะเป็นการแยกเด็กออกจากสังคม (Segregation)

การศึกษาพิเศษในสหรัฐอเมริกา

- เนื่องจากการแบ่งแยกเต็มรูปแบบเป็นการกระทำที่ขัดรัฐธรรมนูญอเมริกา จึงมีการส่งเสริมเด็กเข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติ (Integration/ Mainstreaming Programs) ทำให้เด็กปกติและเด็กพิการมีความเข้าใจในข้อจำกัดและความสามารถของกันและกัน
- รัฐจึงขยายการศึกษาพิเศษในลักษณะการเรียนร่วมให้มากขึ้น ขณะเดียวกันก็ตัดงบประมาณสำหรับโรงเรียนพิเศษหรือโรงเรียนเฉพาะลง ทำให้โรงเรียนประเภทนี้ลดขนาด และจำนวนลงในที่สุด

การศึกษาพิเศษในสหรัฐอเมริกา

■ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

ผู้ปกครองจะมีบทบาทมากยิ่งขึ้นในการศึกษาพิเศษโดยผู้ปกครองมีบทบาทในการวินิจฉัยเบื้องต้นในฐานะที่เป็นผู้ให้ข้อมูลแก่นักจิตวิทยาเกี่ยวกับบุตรของตน มีบทบาทในการส่งเด็กเข้าเรียนว่าจะให้เด็กเรียน ณ โรงเรียนใดเป็นโรงเรียนพิเศษหรือโรงเรียนเรียนร่วม มีส่วนร่วมในการจัดแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล มีส่วนในการวัดและประเมินผลเด็กในกิจกรรมนอกหลักสูตรต่าง ๆ

การศึกษาพิเศษในสหรัฐอเมริกา

- การศึกษาพิเศษเป็นส่วนหนึ่งของระบบการศึกษาปกติ นั่นคือเด็กที่มีความต้องการพิเศษมีโอกาสได้ศึกษาเรียนร่วมกับเด็กปกติ
- ดังนั้นครูที่สอนเด็กปกติต้องเข้าใจความต้องการ ความสามารถ ข้อจำกัดของเด็กที่มีความต้องการพิเศษด้วย จึงจำเป็นต้องมีการอบรมครูปกติอย่างกว้างขวางเพื่อให้รู้เรื่องเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

การศึกษาพิเศษในสหรัฐอเมริกา

- ในสหรัฐอเมริกาซึ่งการจัดการการศึกษาเป็นหน้าที่ของ School Board เมื่อกฎหมายกำหนดให้ School Board รับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเพิ่มมากขึ้นและรัฐบาลของรัฐก็ปฏิบัติเช่นเดียวกันกับรัฐบาล ดังนั้นเมื่อโรงเรียนรับเด็กประเภทนี้มากขึ้น ก็จะได้รับการจัดสรรงบประมาณเพิ่มขึ้นเป็นเงาตามตัว

การศึกษาพิเศษในสหรัฐอเมริกา

- นักการศึกษาพิเศษของสหรัฐอเมริกาเชื่อว่าการให้การช่วยเหลือเด็กเมื่อเด็กอายุยังน้อยจะสามารถขจัดความบกพร่องของเด็กได้มากกว่าการให้การช่วยเหลือเมื่ออายุมากขึ้น ดังนั้นแนวโน้มทางการศึกษาพิเศษของสหรัฐอเมริกา นอกจากการให้การศึกษาร่วมกับเด็กอายุ 3-21 ปีแล้ว ยังขยายไปถึงเด็กอายุ 0-3 ขวบอีกด้วยเรียกว่าการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (EI: Early Intervention)

การศึกษาพิเศษในสหรัฐอเมริกา

- ในยุคสังคมข้อมูล เทคโนโลยียังเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการศึกษาพิเศษมากขึ้น มีการนำคอมพิวเตอร์ตลอดจนโปรแกรมการเรียนการสอน และเครื่องมือใหม่ ๆ ทางการสื่อสารเข้ามาช่วยในการสอนเด็กที่ด้อยความสามารถในปริมาณที่มากขึ้น ทำให้การศึกษาพิเศษก้าวหน้าไปมาก

การศึกษาพิเศษในสหรัฐอเมริกา

■ กฎหมายการศึกษาพิเศษ

การศึกษาในสหรัฐอเมริกาเป็นหน้าที่ของรัฐแต่ละรัฐ รัฐบาลกลางมีหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนเท่านั้น รัฐแต่ละรัฐส่วนมากให้ท้องถิ่นเป็นผู้จัดการศึกษา ดังนั้นแต่ละอำเภอ (School District) จึงจัดการศึกษาไม่เหมือนกัน ทั้งในด้านหลักสูตร ตำราเรียน ตลอดจนกระบวนการเรียนการสอน แต่ส่วนใหญ่และมีระบบการศึกษาคล้ายกันคือ ระดับประถมศึกษา 6 ปี ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 3 ปี และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 6 ปี โดยมีกฎหมายการศึกษาพิเศษอีกฉบับหนึ่งแยกออกไปจากกฎหมายการศึกษาสำหรับเด็กปกติ

การศึกษาพิเศษในสหรัฐอเมริกา

- สหรัฐอเมริกาได้ประกาศกฎหมายการศึกษาพิเศษเป็นครั้งแรกเมื่อปี ค.ศ.1975 ชื่อ Education for all Handicapped Act of 1975 (Public Law 97-142) ทำให้เด็กที่มีความบกพร่องทางด้านต่าง ๆ ได้เรียนหนังสือ เป็นการศึกษาแบบให้เปล่าที่รัฐจัดให้ ก่อนประกาศใช้กฎหมายฉบับนี้ เด็กที่มีความต้องการพิเศษมากกว่า 1 ล้านคน ในสหรัฐอเมริกาไม่มีที่เรียนหนังสือ เนื่องจากโรงเรียนของรัฐปฏิเสธที่จะรับเด็กเข้าเรียน ส่วนที่เข้าเรียนแล้วซึ่งส่วนมากอยู่ในโรงเรียนพิเศษ หรือสถานสงเคราะห์ต่าง ๆ ไม่ได้รับบริการที่ดีเท่าที่ควรตามสิทธิที่เขาพึงได้ระบบกฎหมาย PL 94-142 จึงได้รับการต้อนรับอย่างกว้างขวาง หลักประกาศใช้

การศึกษาพิเศษในสหรัฐอเมริกา

- หลังจากใช้กฎหมายการศึกษาพิเศษฉบับนี้ (Public Law 97-142) มาเป็นเวลา 22 ปี จึงมีการปรับปรุงกฎหมายการศึกษาพิเศษครั้งใหญ่ในปี พ.ศ. 2540 เพื่อให้สอดคล้องกับสภาวะทางสังคมที่เปลี่ยนไป และตั้งชื่อใหม่ว่าพระราชบัญญัติว่าด้วยการศึกษาของผู้ด้อยความสามารถ (Individuals with Disability Education Act-IDEA, Amendment of 1997)

การศึกษาพิเศษในสหรัฐอเมริกา

- สาระสำคัญของ IDEA, Amendment of 1997 มีดังนี้
- เด็กที่ด้อยความสามารถ (Child with Disability) หมายถึงเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ทางการได้ยิน ทางการพูดหรือภาษา ทางสายตา ทางอารมณ์ ทางร่างกาย ทางสุขภาพ รวมไปถึงเด็กออทิสติก เด็กที่ได้รับบาดเจ็บทางสมอง เด็กที่ด้อยความสามารถในการเรียนรู้ เฉพาะด้าน หรือเด็กอื่นที่ต้องการการศึกษาพิเศษและบริการที่เกี่ยวข้อง เช่นเด็กที่ทางโรงเรียนให้ออกจากโรงเรียนระหว่าง 3-21 ปี ซึ่งการจัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของท้องถิ่นโดย School District สำหรับรัฐบาลของรัฐและรัฐบาลกลางทำหน้าที่กำหนดนโยบายและให้ความช่วยเหลือสนับสนุนทางการเงิน

การศึกษาพิเศษในสหรัฐอเมริกา

- สาระสำคัญของ IDEA, Amendment of 1997
- ให้เด็กได้รับการศึกษาในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม (Least Restrictive Environment) หมายถึงเด็กต้องมีความสามารถได้เรียนร่วมกับเด็กปกติให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ อาจจะเป็นเรียนร่วมเต็มเวลา หรือเรียนร่วมในโรงเรียนปกติ หากจำเป็นต้องแยกเด็กออกมาสอนต่างหากก็สามารถทำได้ เมื่อความพิการเป็นอุปสรรคต่อการเรียน และเมื่อคัดแยกเด็กแล้วรัฐจะต้องจัดบริการที่เกี่ยวข้อง/จำเป็นให้แก่เด็ก

การศึกษาพิเศษในสหรัฐอเมริกา

- สาระสำคัญของ IDEA, Amendment of 1997
- กำหนดให้ทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Plan – IEP) สำหรับเด็กแต่ละคน แผนนี้เปรียบเสมือนหลักสูตรสำหรับเด็กซึ่งแตกต่างกันไป และความเหมาะสมกับความต้องการและความสามารถของเด็กแต่ละคน แผนนี้ประกอบด้วย จุดมุ่งหมายซึ่งคล้ายกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาวิชาที่เรียนใน 1 เทอม และ 1 ปี วิธีสอน การวัดผลและประเมินผล

การศึกษาพิเศษในสหรัฐอเมริกา

- สาระสำคัญของ IDEA, Amendment of 1997
- จัดทำขึ้นก่อนเปิดการเรียนโดยคณะกรรมการ ซึ่งประกอบด้วย ผู้ปกครอง ครูการศึกษาพิเศษ ครูสอนเด็กเรียนร่วม นักวิชาการด้านหลักสูตร นักจิตวิทยา ผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้แทน โดยคณะกรรมการประจำ School District จะทำหน้าที่ตัดสินสภาพความบกพร่องของเด็กและวินิจฉัยว่าสมควรได้รับการศึกษาพิเศษหรือไม่อย่างไร หากผู้ปกครองไม่พอใจกับการตัดสินของคณะกรรมการสามารถอุทธรณ์ได้

การศึกษาพิเศษในสหรัฐอเมริกา

- สาระสำคัญของ IDEA, Amendment of 1997
- จุดเด่นที่สำคัญประการหนึ่งของกฎหมาย คือ การให้ความช่วยเหลือเบื้องต้นแก่เด็กแรกเกิดจนถึง 3 ขวบ ซึ่งได้รับการผนวกเข้าไปในกฎหมายเป็นหมวดที่ว่าด้วย ทารกและเด็กที่ด้อยความสามารถตามคำจำกัดความหมายถึงเด็ก 0-3 ขวบ ที่แสดงสัญญาณแห่งการด้อยความสามารถด้านต่าง ๆ ได้แก่ พัฒนาการทางร่างกาย พัฒนาการด้านความคิดความจำ พัฒนาการด้านการสื่อสาร/สื่อความหมาย พัฒนาการทางด้านอารมณ์และสังคม พัฒนาการด้านการปรับตัว

การศึกษาพิเศษในสหรัฐอเมริกา

- สาระสำคัญของ IDEA, Amendment of 1997
- มัแผนการให้บริการทางครอบครัวเฉพาะบุคคล (Individualized Family Service Plan – IFSP.) มีลักษณะคล้ายแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) เป็นแผนการให้ความช่วยเหลือเบื้องต้นแก่เด็ก ซึ่งเริ่มต้นด้วยการทดสอบเด็ก ศึกษาและหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเด็กให้มากที่สุด แล้วนำข้อมูลมาประกอบในการกำหนดจุดมุ่งหมายกำหนดรายละเอียดของแผนการให้ความช่วยเหลือว่าจะให้ความช่วยเหลือแก่เด็กในลักษณะใดบ้าง และในตอนสุดท้ายเป็นการประเมินผลของแผนดำเนินงานว่าให้ช่วยเด็กให้มีการพัฒนาการเพิ่มขึ้นเพียงใด

การศึกษาพิเศษในสหรัฐอเมริกา

- หลักสูตรและการเรียนการสอน
- ในสหรัฐอเมริกาเด็กที่มีความต้องการพิเศษไม่เรียนหลักสูตรเดียวกับเด็กปกติเนื่องจากเด็กแต่ละคนมีความสามารถและความต้องการแตกต่างกันมาก ทางโรงเรียนจึงต้องจัดทำหลักสูตรเฉพาะสำหรับเด็กแต่ละคน โดยบรรจุหลักสูตรไว้ในแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล

การจัดการศึกษาพิเศษในกลุ่มประเทศยุโรป

การศึกษาพิเศษในประเทศสวีเดน

- ระบบการศึกษา
- โรงเรียนการศึกษาพิเศษในสวีเดนดำเนินการโดยกระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดโรงเรียนสำหรับคนพิการขึ้นเช่นเดียวกับโรงเรียนเด็กปกติ และมีโครงการพิเศษที่จะนำเด็กพิการเข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติทุกแห่งเท่าที่จะทำได้ โดยรัฐเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมด ระบบการศึกษาครอบคลุมถึงโรงเรียนภาคบังคับ 9 ปี โรงเรียนเตรียมเข้ามหาวิทยาลัย(Gymnasium) โรงเรียนชั้นสูง (Continuation School) และโรงเรียนอาชีพ (Vocational School) มีสภาการศึกษาระหว่างชาติเป็นผู้รับผิดชอบ สภาการศึกษาแห่งชาติ และสภาการศึกษาแห่งท้องถิ่นรับผิดชอบย่อยลงไป

การศึกษาพิเศษในประเทศสวีเดน

■ การศึกษาพิเศษในประเทศสวีเดน มีการสอน 3 แบบคือ

1. การสอนภายในระบบโรงเรียนปกติ จัดในรูปแบบของชั้นพิเศษและการสอนแยกเป็นพิเศษ(การสอนในคลินิก และการสอนเพื่อแก้ไขข้อบกพร่อง) โดยได้รับการสนับสนุนทางเทคนิค การสอน การแพทย์ และทางสังคม
2. การสอนพิเศษ แก่เด็กซึ่งสูญเสียการได้ยินหรือทางสายตาอย่างรุนแรง(หูหนวก-ตาบอด) จะจัดขึ้นในโรงเรียนสำหรับเด็กหูหนวกและตาบอดของรัฐ
3. การสอนเด็กที่ผิดปกติทางสมอง (Mentally Retard) จะจัดการสอนในโรงเรียนสำหรับเด็กปัญญาอ่อนโดยเฉพาะ

การศึกษาพิเศษในประเทศไทย

กฎหมายการศึกษาของสวีเดน กำหนดลักษณะเด็กพิการดังนี้

- เด็กเรียนช้า (Slow learner)
- เด็กมีวุฒิภาวะช้า (Retarded Maturity)
- เด็กผิดปกติทางการอ่านเขียน (Reading and Writing Disorder)
- เด็กที่มีปัญหาทางการพูด (Speech Difficulties)
- เด็กที่มีปัญหาในการปรับตัว (Emotional Disturbed)
- เด็กที่มีปัญหาทางการได้ยิน (Hearing Impaired)
- เด็กที่เห็นเพียงบางส่วน (Part Sighted)
- เด็กผิดปกติทางกล้ามเนื้อ (Miter Handicapped)

การศึกษาพิเศษในประเทศสวีเดน

แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอน

- โรงเรียนในปัจจุบันมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เด็กแต่ละคนได้รับสิ่งที่ต้องการในแง่เกี่ยวกับการสอน การเลี้ยงดู และการระวังรักษา
- ให้โอกาสเด็กเพื่อที่จะได้เรียนวิชาที่เหมาะสมแก่ความถนัดของเด็กแต่ละคน
- ให้โอกาสที่เหมาะสมแก่ความสามารถและความพอใจในความสำเร็จ
- การสอนทุกอย่างในโรงเรียนภาคบังคับ 9 ปี พยายามที่จะสร้างเนื้อหาให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและความต้องการของเด็ก

การศึกษาพิเศษในประเทศสวีเดน

ครูผู้สอนต้องอาศัยทักษะในการสอนและใช้จิตวิทยาเข้าช่วย ครูต้องมีความรู้พื้นฐานที่จะเผชิญกับปัญหาความพิการของเด็ก

ในระดับชั้นต้นของโรงเรียนภาคบังคับ ครูประจำชั้นทุกคนจะต้องสละเวลาเพื่อสอนพิเศษคนละ 2 ชม.ต่อสัปดาห์ ในช่วงเวลานี้ ครูจะต้องสอนเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มให้แก่เด็กทำงานซ้ำแล้วหลังจาก เด็กไม่มีวุฒิภาวะหรือพัฒนาการช้ากว่าที่ควร

การศึกษาพิเศษในประเทศสวีเดน

- ครูต้องแก้ไขการอ่าน และเขียนที่ผิดปกติและให้เน้นในเรื่องจำนวน ส่วนเด็กที่ไม่ได้รับความช่วยเหลือเพียงพอในช่วงเวลานี้ ครูควรให้ความช่วยเหลือโดยการสอนพิเศษในรูปแบบอื่น
- การจัดเด็กเข้าเรียนชั้นพิเศษ เป็นแนวโน้มเพิ่มการสอนเสริมในชั้นเรียนให้ดีขึ้น ครูที่ได้รับการฝึกฝนมาเป็นพิเศษหลาย ๆ ทาง มีโอกาสช่วยเหลือการสอนพิเศษได้มากทั้งสองเป็นรายบุคคลและรายชุมชน และยังได้โอกาสเป็นผู้ช่วยเหลือครูและนักเรียนรายบุคคลและกลุ่มย่อยๆ อีกมาก เป็นการช่วยแก้ปัญหาเด็กพิการได้อย่างมาก

การจัดการศึกษาพิเศษในกลุ่มประเทศออสเตรเลีย

การจัดการศึกษาพิเศษในประเทศออสเตรเลีย

- นโยบายและการบริหารการศึกษาพิเศษ
- รัฐบาลออสเตรเลียนมีนโยบายในการส่งเสริมระบบการเรียนรู้ร่วม (Mainstream) ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนปกติ
หน่วยงานการศึกษาพิเศษที่มีอยู่จะยุบให้เหลือน้อยที่สุดจนไม่มีเลย

การจัดการศึกษาพิเศษในประเทศออสเตรเลีย

หน่วยงานการศึกษาพิเศษนี้เกือบทุกรัฐในประเทศออสเตรเลียที่จัดอยู่คือ

- โรงเรียนการศึกษาพิเศษทุกประเภท ตั้งแต่ประเภทหนัก จนถึงประเภทเล็กน้อย
- หน่วยการศึกษาพิเศษ ครูการศึกษาพิเศษและผู้ที่ทำงานในสถาบันการศึกษาพิเศษ มีความเห็นว่า หน่วยงานการศึกษาพิเศษ สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษบางระดับยังจำเป็นต้องมีอยู่ ในขณะที่มหาวิทยาลัยหลายแห่งในออสเตรเลีย ได้ค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวซึ่งผลของการวิจัยนั้นสนับสนุนนโยบายของรัฐบาล เพราะได้จัดทำโปรแกรมการเรียนร่วมของเด็ก Down Syndrome หรือ Deaf-Blind โดยใช้เทคนิคในการฝึกบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ และใช้เครื่องมือที่เหมาะสม ซึ่งสามารถช่วยให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษทั้งประเภทมีอาการน้อยจนถึงอาการหนักให้สามารถเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี และมีหนทางที่จะเข้าไปอยู่ในโครงการเรียนร่วมในโรงเรียนปกติได้

การจัดการศึกษาพิเศษในประเทศออสเตรเลีย

รูปแบบการจัดการศึกษาพิเศษ

การศึกษาพิเศษในประเทศออสเตรเลียแบ่งเป็น 3 ประเภท คือ

1. การจัดโรงเรียนการศึกษาพิเศษ
2. การจัดโรงเรียนเรียนร่วม
3. การจัดการศึกษานอกระบบ

การจัดการศึกษาพิเศษในประเทศไทย

1.การจัดการโรงเรียนพิเศษ เกือบทุกรัฐจะจัดตามประเภทของความพิการ

เช่น

1.1 โรงเรียนสอนคนตาบอด

1.2 โรงเรียนสอนคนหูหนวก

1.3 โรงเรียนสอนบุคคลปัญญาอ่อน

1.4 โรงเรียนสอนบุคคลที่มีร่างกายพิการ

1.5 โรงเรียนสอนเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมและสังคม

1.6 โรงเรียนสอนเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้

การจัดการศึกษาพิเศษในประเทศออสเตรเลีย

- ลักษณะโรงเรียนการศึกษาพิเศษทั่วไป จะเป็นโรงเรียนที่มีจำนวนเด็ก 50-80 คน จนถึงขนาด 100 กว่าคน ถือว่าเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ เช่นโรงเรียน Glen Waverly สำหรับโรงเรียนสอนคนที่มีร่างกายพิการ มีเด็ก 180 คน โรงเรียนการศึกษาพิเศษจะพยายามสร้างกระจายไปตามชุมชน จะขอยกตัวเลขให้เห็นชัดเจนถึงจำนวนโรงเรียนที่ได้จัดขึ้นที่รัฐนิวเซาท์เวลส์มีประชากรประมาณ 6 ล้านคน ซึ่งมีเด็กพิการในวัยเรียนประมาณร้อยละ 3.273 (30419 คน) โรงเรียนที่จัดการศึกษาพิเศษทั่วนิวเซาท์เวลส์มีกว่า 300 โรงเรียน

การจัดการศึกษาพิเศษในประเทศออสเตรเลีย

2. การจัดโรงเรียนเรียนร่วม โรงเรียนในประเทศออสเตรเลีย ปกติส่วนใหญ่ให้ความสำคัญร่วมมือในการรับเด็กพิการเข้าเรียนร่วม เพราะจะได้รับบริการเพิ่มเติมจากรัฐ อาทิ Resource Teacher ครูเดินสอน และอุปกรณ์บางอย่างที่จำเป็น เนื่องจากโรงเรียนทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษามีกระจายอยู่เต็มพื้นที่ และมีบริเวณเพียงพอกับประชากร ดังนั้น หากเด็กที่มีความต้องการพิเศษคนใดพร้อมก็ไม่มีปัญหาที่จะเข้ามาเรียนอยู่ในโรงเรียนปกติในทุกๆระดับ ตั้งแต่อนุบาลก่อนวัยเรียน ประถม มัธยม วิทยาลัยเทคนิค หรือแม้แต่มหาวิทยาลัย

การจัดการศึกษาพิเศษในประเทศออสเตรเลีย

3. การจัดการศึกษานอกระบบ เป็นการจัดเพื่อสนองความต้องการของ
ท้องถิ่นและเป็นประเภทของการศึกษาที่ไม่มีอยู่ทั้งในโรงเรียนพิเศษ
และเรียนร่วม แต่ในบางครั้งก็เข้าไปจัดอยู่ในบริเวณอาคารเรียนหรือ
บริเวณโรงเรียน เพื่อช่วยโรงเรียนแก้ปัญหา เรียกว่า “Special Unit”
นอกจากนี้ยังมีการจัดการศึกษาตามเตี้ยงในโรงพยาบาล ตามบ้าน
ของผู้พิการ ฯลฯ ซึ่งเป็นการช่วยกระจายบริการทางการศึกษาออกไป
ให้ทั่วถึง

การจัดการศึกษาพิเศษในประเทศออสเตรเลีย

- การจัดโปรแกรมสำหรับเด็กที่เล็กมาก ตั้งแต่อายุ 0 ปีขึ้นไปนั้น แบ่งกาจัดออกได้ 2 รูปแบบคือ

1.การจัดโดยบุคลากรทางการแพทย์ จะเรียกว่า **Early Intervention** เพราะเน้นในด้านการพัฒนาทางร่างกายในเชิงการแพทย์ และพัฒนาการของเด็ก

2.การจัดโดยบุคลากรทางการศึกษา เช่นที่ ทัสเมเนีย กรมการศึกษาของรัฐได้จัดโปรแกรมช่วยพัฒนาเด็กในระดับอายุเดียวกันแต่พัฒนาในเชิงการศึกษาโดยร่วมมือกับคณะแพทย์ เรียกว่า **Early Education**

การจัดการศึกษาพิเศษในประเทศออสเตรเลีย

รัฐบาลออสเตรเลียจะเน้นการให้ศึกษาผู้ปกครองและการพัฒนาเด็กที่แพทย์วินิจฉัยแล้วว่าสามารถพัฒนาได้ทุกด้านเช่นเดียวกับเด็กปกติ จะมีทั้งการฝึกอบรมผู้ปกครอง เยี่ยมบ้านสาธิต ติดตามผล เพราะผลจากการทดลองแล้วพบว่า เด็กพิการไม่ว่ามากหรือน้อย ไม่ว่าจะเป็เด็กพิการประเภทใดก็ตาม จะสามารถเรียนรู้ได้เร็วหรือช้าขึ้นอยู่กับว่าเด็กคนนั้นจะได้รับการฝึกฝนในอายุหรือวัยขนาดใด ยิ่งได้รับการฝึกฝนตั้งแต่อายุน้อยจะมีโอกาสลดสภาพของความรู้สึกว่าพิการลงอย่างแน่นอน และสามารถเข้าอยู่ในสังคมได้ในที่สุด

การจัดการศึกษาพิเศษในประเทศออสเตรเลีย

การค้นคว้า มหาวิทยาลัยหลายแห่งในออสเตรเลียให้ความสนใจเด็กพิการ ได้ทำการศึกษาค้นคว้า ทดลองและนำผลนั้นมาเผยแพร่ให้ทั้งทางฝ่ายนโยบาย แผนงาน โรงเรียน และผู้ปกครองทราบ เพื่อขยายโครงการให้กว้างขวางขึ้น โครงการที่น่าสนใจคือ

- 3.1โครงการศึกษาเรื่องการสอนเด็กที่มีความผิดปกติทางการได้ยินของมหาวิทยาลัยโมนาช
- 3.2โครงการศึกษาประชากรคนพิการของมหาวิทยาลัยควีนส์แลนด์
- 3.3โครงการศึกษาเรื่องการทำโปรแกรม Soft Ware หรือ Brisbane College of Advanced Education
- 3.4 โครงการศึกษาเรื่องการเรียนร่วมของเด็กประเภท Down's Syndrome มหาวิทยาลัยแมคควอรี
- 3.5โครงการศึกษาเรื่องการพัฒนาภาษาของเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ของมหาวิทยาลัยแมคควอรี
- 3.6โครงการพัฒนาการสอนเด็กพิการซ้ำซ้อน เช่น Deaf-Blind, Deaf-Physically; Impaired ในด้านการสร้างภาษาและการเรียนรู้มหาวิทยาลัยแมคควอรี
- 3.7โครงการ Distar มหาวิทยาลัยแมคควอรี

การจัดการศึกษาพิเศษในประเทศออสเตรเลีย

- การใช้สื่อการเรียน โรงเรียนเกือบทุกประเภทในประเทศออสเตรเลียมีความตื่นตัวในการนำเครื่องคอมพิวเตอร์ มาใช้ในด้าน การเรียนการสอนทั้งในรูปแบบของเครื่องข่ายคอมพิวเตอร์ และมีการพัฒนาทั้ง Soft ware และ Hardware มาใช้ในการเรียนการสอน ซึ่งน่าจะเป็นการคุ้มค่ากับการลงทุน เช่นเด็กที่มีความพิการประเภท C.P. ที่ค่อนข้างจะรุนแรงไม่สามารถใช้แขน มือ แม้แต่ขา ที่เป็นประโยชน์ในการทำงานมากนัก ถึงที่มีความสามารถทางสมองดี ในอดีตจะใช้เครื่องพิมพ์ดีดไฟฟ้าหรือการบังคับสวิตซ์ด้วยศีรษะให้มอเตอร์ทำงานมาใช้เป็นสื่อ ในการเรียนรู้ราคาของกลางทุนตกชุกละ 20,000 บาทเศษ ปัจจุบันคอมพิวเตอร์ขนาดปานกลางก็มีถ้าหากจะนำมาทดลองใช้ทดแทนเครื่องพิมพ์ดีดก็น่าจะคุ้มค่าและสะดวกกว่า